

HAFTAYA BAKIŞ

Fed, Eylül ayı toplantısının tutanaklarını yayınladı.

Geçen hafta yayınlanan Fed'in Eylül ayı toplantısının tutanakları üyeler arasında faiz artırımının zamanlaması konusunda görüş farklılıklarını teyit etti. Tutanaklara göre bir grup üye, işgücü piyasasında daha fazla düzelme sağlamak için faizlerin bir süre daha düşük seviyelerde kalması gerektiğini savunurken; diğer bir grup ise bu durumun orta vadede enflasyonu tırmandıracağını ve sonuçta daha hızlı faiz artışlarına sebep olacağını vurguladı. Toplantı tutanaklarının ardından da Fed'in Aralık ayında faiz artırımına gideceği beklentileri korundu. Janet Yellen Cuma günü yaptığı konuşmada ABD ekonomisine ilişkin uzun vadeli değerlendirmelerde bulundu. Aralık'ta faiz artırılması ihtimali üzerinde önemli bir etkide bulunmayan açıklamalarında Yellen enflasyonun önümüzdeki dönemde %2 seviyesinin üzerine çıkmasına müsaade edilebileceği yorumunda bulundu.

Geçen hafta ABD ekonomisindeki önemli veri açıklamaları da ekonomiye ilişkin genel olarak olumlu sinyaller verdi. Haftalık işsizlik maaşı başvuruları 246 bin kişi ile beklentilerin altında gerçekleşti. Eylül'de üretici fiyatları beklentilerin üzerinde %0,3 artarken, perakende satışlar beklentiler paralelinde gerçekleşti.

Yunanistan yeniden Avrupa'nın gündeminde...

Yunanistan ekonomisine yönelik üçüncü kurtarma paketi üzerindeki çalışmalar devam ederken, IMF ve Almanya arasında anlaşmazlıklar sürüyor. IMF Yunanistan'ın ödeme kabiliyetini yeniden kazanabilmesi için mevcut borçlarının bir kısmının silinmesi gerektiğini savunurken, Almanya bu öneriye karşı çıkıyor. Konuyla ilgili açıklama yapan Avrupa Merkez Bankası (ECB) yetkilisi Benoit Coeure, sağlıklı bir işleyiş açısından IMF'nin kurtarma programı içinde kalmasını istediklerini ve bu sebeple taraflar arasında uzlaşma çabalarının devam edeceğini bildirdi. Geçen hafta Avrupa'daki veri gündemine bakıldığında ise, Euro Alanı'nda Ağustos'ta sanayi üretiminin beklentilerden hızlı arttığı görüldü. Bu dönemde sanayi üretimi aylık bazda %1,6, yıllık bazda %1,8 yükseldi. Ayrıca, Ekim ayına ait Almanya'da ZEW Anketi de ekonomik görünüme dair beklentilerden olumlu bir tablo çizdi.

Petrol fiyatlarına Rusya desteği...

Petrol ihraç Eden Ülkeler Örgütü'nün (OPEC) fiyatları düzenlemek amacıyla üretimi kısma planına Rusya'nın da destek vermesi petrol fiyatlarındaki yükselişi destekledi. İstanbul'da gerçekleştirilen Dünya Enerji Kongresi'nde konuşan Rusya Enerji Bakanı Novak, OPEC ile yapılan görüşmelerde uzlaşma sağlandığını; üretim seviyesine ilişkin detaylı görüşmelerin ise Ekim ayı sonunda yapılması planlanan OPEC toplantısında gerçekleştirileceğini söyledi. Novak ayrıca, petrol piyasasında yeni yatırımlara ihtiyaç duyulduğunu ifade etti ve düşük fiyat seviyesinin yatırımcı iştahını olumsuz etkileyeceğine dikkat çekti. Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) İcra Direktörü Fatih Birol ise, kongrede yaptığı konuşmada petrol fiyatlarının 60 USD/varil seviyesini görmesi halinde Kuzey Amerika'nın petrol üretiminin olumlu; küresel petrol talebinin ise olumsuz etkileneyeceğini ifade etti. Öte yandan, ABD ham petrol stoklarının yükselmesinin yanı sıra petrol üretiminin son 8 yılın zirvesinde olduğuna işaret eden OPEC raporunun ardından petrol fiyatlarının düşüş kaydettiği görüldü. Brent türü ham petrolün varil fiyatı Cuma günü kapanışta 50 USD seviyesinin altına indi.

HAFTALIK VERİLER

	7.Eki	14.Eki	Değişim		7.Eki	14.Eki	Değişim
BIST-100 Endeksi	77.976	77.554	-% 0,5 ▼	EUR/USD	1,1199	1,0969	-% 2,1 ▼
2 Yıllık Gösterge Tahvil Faizi	%8,66	%9,00	34 bp ▲	USD/TL	3,0500	3,0890	% 1,3 ▲
ABD 10 Yıllık Tahvil Faizi	%1,74	%1,79	6 bp ▲	EUR/TL	3,4153	3,3891	-% 0,8 ▼
EMBI+ (baz puan)	340	346	6 bp ▲	Altın (USD/ons)	1.256	1.250	-% 0,5 ▼
EMBI+ Türkiye (baz puan)	304	310	6 bp ▲	Petrol (USD/varil)	50,1	49,2	-% 1,8 ▼

bp: baz puan

Çin’de ihracat düşerken, üretici fiyatları artış kaydetti.

Çin’in ihracatı Eylül’de bir önceki yılın aynı dönemine göre %10 azalarak Şubat’tan bu yana en sert düşüşünü kaydetti. Bu dönemde ithalat da artış beklentilerinin aksine %1,9 geriledi. Öte yandan, Eylül’de yıllık bazda tüketici fiyatları %1,9 ile tahminlerden hızlı artarken, üretici fiyatları da yaklaşık 5 yılın ardından artışa geçti. Böylece dış ticaret verilerinin yarattığı olumsuz hava, enflasyon verileri ile bir miktar dengelendi. Singapur ekonomisinin yılın üçüncü çeyreğinde son 7 yılın en yavaş büyümesini kaydetmesi ise Asya ekonomilerinin performansına ilişkin kaygıları artırdı.

USD/TL rekor seviyelere ulaştı.

Fed’in Aralık ayında faiz artırımına gideceği beklentilerinin güçlenmesi gelişmekte olan piyasalarda satış baskısı yarattı. Faiz artırım beklentileri ile dolar diğer önemli para birimleri karşısında değer kazanırken, USD/TL’de de tarihi yüksek seviyeler görüldü. Yurt içinde gündeme gelen belirsizlikler TL’deki değer kaybını hızlandırdı. Perşembe günü 3,11 seviyesine kadar çıkan kur, haftayı %1,3 artışla 3,0890’dan kapattı. Piyasalardaki olumsuz havanın etkisiyle borsada da aşağı yönlü bir seyir izlendi. Türk Telekom’un %55’ine sahip olan Dubai merkezli Oger Telecom’un kredi geri ödemesinde sorun yaşadığı haberleri bankacılık hisselerine satış getirdi. Böylece, BIST-100 haftayı %0,5 düşüşle 77.554 puandan kapattı. Gösterge tahvilin bileşik faizi TL’deki satış baskısı ile Cuma günü kapanışta %9 seviyesine yükseldi.

Cari açık Ağustos’ta yükseldi.

TCMB verilerine göre Ağustos ayında cari açık 1,8 milyar USD ile beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Yılın ilk sekiz ayında cari açık yıllık bazda %4,9 daralarak 23,5 milyar USD’ye geriledi. 12 aylık kümülatif cari açık ise Ağustos’ta Temmuz ayına kıyasla 2 milyar USD artarak 31 milyar USD’ye yükselerek Ocak ayından bu yana en yüksek seviyesine ulaştı. Bu gelişmede turizm gelirlerinde yaşanan kaybın belirginleşmesi etkili oldu.

Cari açığının finansmanı tarafında, Temmuz ayında sermaye çıkışının olduğu hisse senedi piyasasında Ağustos’ta sınırlı da olsa giriş gözlenirken, DİBS piyasasında 1 milyar USD’lik giriş dikkat çekti. Ağustos ayında diğer yatırımlar kaleminde de 2,1 milyar USD sermaye girişi kaydedildi.

12 aylık kümülatif verilere göre Ağustos ayında genişleyen cari açığın önümüzdeki dönemde de artabileceğini tahmin ediyoruz. Ayrıca, turizm gelirlerindeki kaybın telafi edilmesinin zaman alacağını ve cari açık üzerindeki olumsuz etkisinin süreceğini düşünüyoruz. Son dönemde petrol fiyatlarında kaydedilen artış eğilimi de enerji ithalatı açısından olumsuz bir tablo çizerek cari açık açısından ilave bir risk unsuru oluşturuyor ([Ödemeler Dengesi raporumuz](#)).

İşsizlik oranı %10,7 düzeyinde...

İşsizlik oranı Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarını kapsayan Temmuz döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,9 puan artarak %10,7 düzeyinde gerçekleşti. Aynı dönemde; tarım dışı işsizlik oranı 1 puanlık artış ile %13 olarak açıklanırken, genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 1,5 puanlık artış ile %19,8’e ulaştı. Mevsimsel etkilerden arındırılmış verilere göre de Temmuz döneminde bir önceki döneme göre işsiz sayısı 73 bin kişi artarken, işsizlik oranı 0,2 puan artışla %11,2 seviyesinde gerçekleşti.

SEKTÖREL GELİŞMELER

“Türk Akımı”nda imzalar atıldı.

İstanbul’da gerçekleştirilen Dünya Enerji Kongresi’ne katılmak amacıyla Türkiye’ye gelen Rusya Devlet Başkanı Putin, Türkiye ile ilişkilerin normalleştirilmesi amacıyla temaslarda bulundu. Bu kapsamda, Rusya doğalgazını Türkiye üzerinden Avrupa’ya taşıyacak olan ve uzun süredir askıda kalan Türk Akımı Doğalgaz Boru Hattı Projesi için hükümetler arası anlaşma imzalandı. Türkiye’ye verilen doğalgazın fiyatında da indirim yapılması kararlaştırıldı. Ayrıca, yapılan görüşmeler neticesinde Rusya’nın narenciye, yaş meyve ve sebze içeren bazı tarım ürünlerinin ihracatında Türkiye’ye uyguladığı yasak kaldırıldı.

Turizmciler 2017’den umutsuz...

Turizm sektöründeki olumsuz seyrin 2017 yılında da devam etmesi bekleniyor. Sektör yetkilileri tarafından yapılan değerlendirmelerde, gelecek yıla ait rezervasyonların oldukça düşük düzeylerde olduğu belirtilirken, kruvaziyer ve konaklama turizminin bu durumdan belirgin şekilde etkileneceğine dikkat çekiliyor. Başta Avrupalı turistler olmak üzere dünya genelinde Türkiye’ye yönelik bakış açısının son derece olumsuz olduğunu belirten yetkililer, turizmin geleceği açısından acilen bir imaj düzeltme çalışmasının başlatılması gerektiğini vurguluyor.

Tarım Reformu açıklandı.

Geçtiğimiz hafta Cuma günü Başbakan Binali Yıldırım, tarafından “Milli Tarım Reformu” açıklandı. 2017 yılında geçerli olacak reform paketi, havza modeli ve hayvancılığa destek gibi uygulamaları içeriyor. Havza modeli ile havzaya uygun ürün üretiminin desteklenerek tarımda verimliliğin artırılması hedefleniyor. Hayvancılık ile ilgili destek kapsamında ise, her ilin yer aldığı bölgeye uygun hayvancılık yaparak buna uygun destek alması öngörülüyor. Bu uygulama ile de ithalata bağımlılığın azaltılması ve yerli hayvan varlığının artırılması amaçlanıyor. Bunun yanı sıra, devlet tarafından çiftçiye verilecek olan tarım desteklerinin yılda iki kez ödenmesi planlanırken, çiftçinin kullandığı mazotun yarısının devlet tarafından karşılanacağı açıklandı.

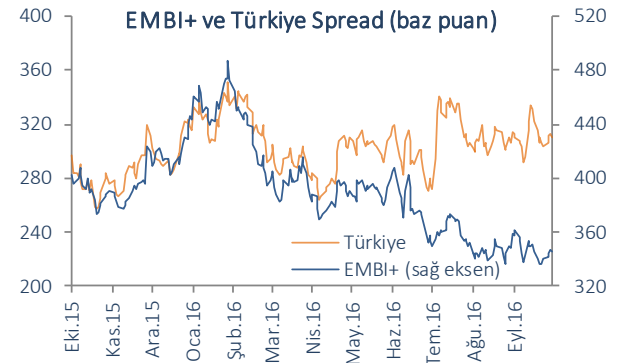
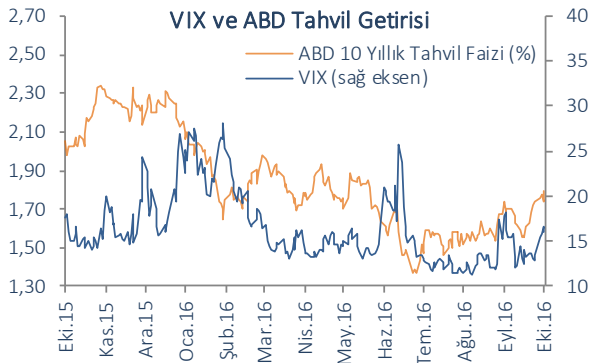
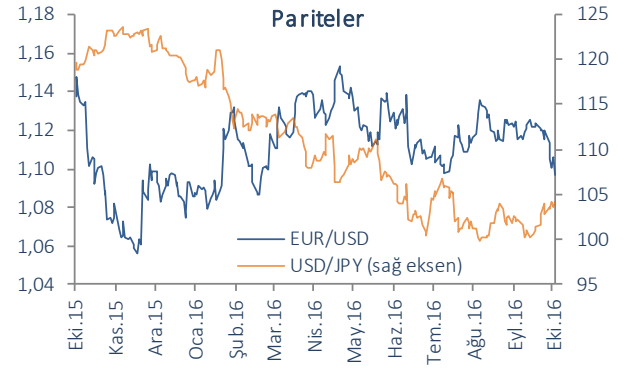
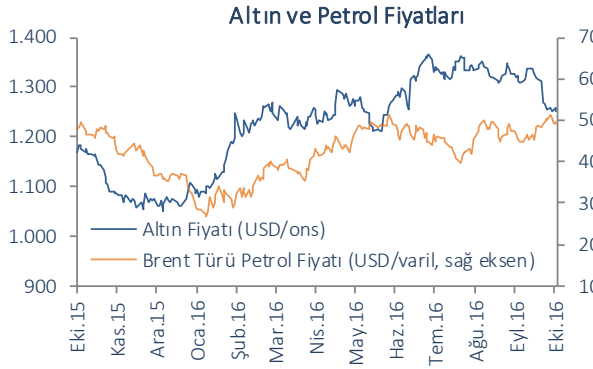
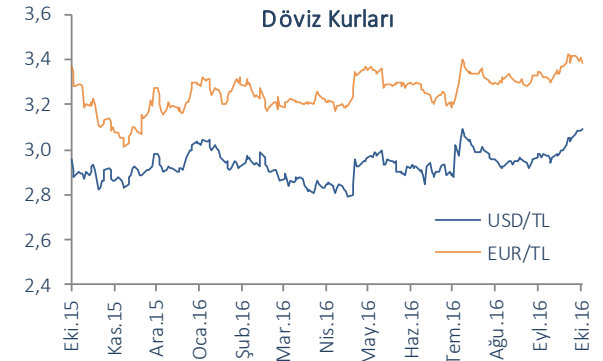
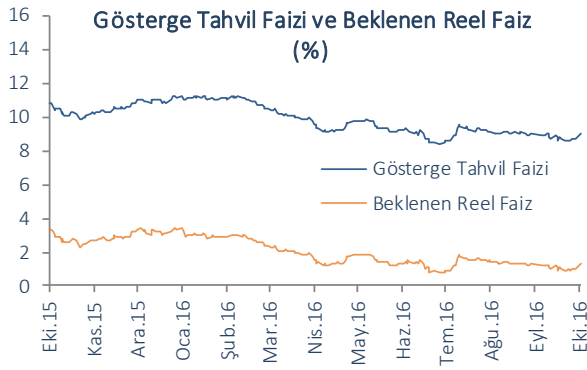
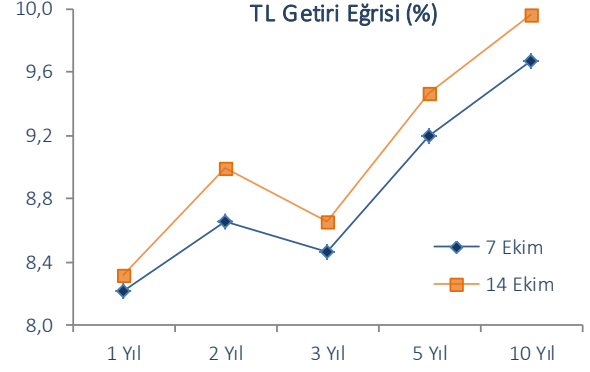
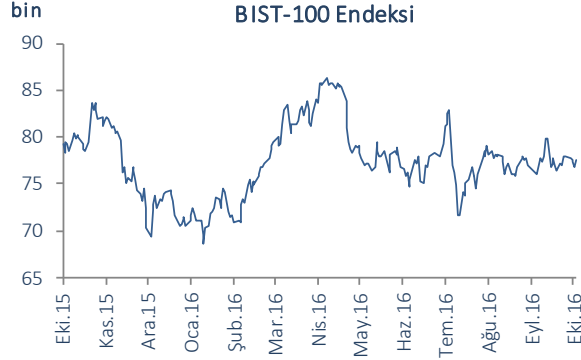
Kıralık işçi çalıştırma yönetmeliği yayınlandı.

Kıralık işçi çalıştırma koşulları ile ilgili yönetmeliğe göre, doğum sonrası yarı zamanlı çalışma ile mevsimlik tarım işleri, ev hizmetleri, günlük işlerden sayılmayan ve aralıklı olarak gördürülen işler ve iş sağlığı ile güvenliği açısından acil olan işlerde kıralık işçi çalıştırılabilecek. Ayrıca, işletmenin ortalama mal ve hizmet üretim kapasitesinin öngörülemez şekilde artması durumunda ve dönemsellik arz eden iş artışlarında da kıralık işçi çalıştırılabilecek. İlgili düzenleme kapsamında kıralık işçi çalıştırma süresi en fazla 8 ay olarak belirlenirken, geçici işçi çalıştıran işverenin, belirtilen sürenin sonunda aynı iş için 6 ay geçmedikçe yeniden geçici işçi çalıştırması engelleniyor.

Otomotiv üretimindeki olumlu seyrin ihracatın desteğiyle devam ediyor.

Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) tarafından açıklanan verilere göre otomotiv sektöründe üretim yılın ilk dokuz ayında geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %6 oranında artarak 1,07 milyon adete yükseldi. Bu gelişmede, ihracat pazarlarındaki büyümenin yanı sıra yeni modellerin üretilmeye başlanması etkili oldu. Yılın ilk dokuz aylık döneminde adet bazında ihracatın bir önceki yılın aynı dönemine göre %12,4 arttığı görülürken, iç pazarın daralma kaydettiği görülüyor. OSD tahminlerine göre geçen yıl rekor kırarak 1,36 milyon adet olan üretimin 2016 yılında %7 artışla 1,45 milyon adete ulaşması bekleniyor. Benzer şekilde ihracatın da 2016 yılında en az %11 artış kaydederek 1,1 milyon adeti aşacağı tahmin ediliyor.

PİYASALARDAKİ GELİŞMELER

HAFTALIK VERİ GÜNDEMİ

		Dönemi	Piyasa Beklentisi
17 Ekim	TÜİK İlgücü İstatistikleri	Temmuz	%10,7 (G)
	TCMB Beklenti Anketi	Ekim	
	Maliye Bakanlığı Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri	Eylül	
	Euro Alanı Tüketici Fiyat Enflasyonu	Eylül	yıllık %0,4
	ABD Sanayi Üretimi Verisi	Eylül	aylık %0,2
	ABD Kapasite Kullanımı Verisi	Eylül	75,6%
18 Ekim	ABD Tüketici Fiyat Enflasyonu	Eylül	yıllık %1,5
19 Ekim	Çin GSYH Büyüme Verisi	2016 3. Çeyrek	yıllık %6,7
	ABD Yeni Konut İnşaatları	Eylül	1,175 bin adet
20 Ekim	TCMB Para Politikası Kurulu Toplantısı ve Faiz Kararı	Ekim	
	ABD İkinci El Konut Satışları	Eylül	5,34 milyon adet
	Avrupa Merkez Bankası (ECB) Toplantısı ve Faiz Kararı	Ekim	
21 Ekim	TÜİK Tüketici Güven Endeksi	Ekim	

(G) Gerçekleşme

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem - Bölüm Müdürü
izlem.erdem@isbank.com.tr

Aslı Göksun Şat Sezgin - Uzman
goksun.sat@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Bora Çevik - Uzman
bora.cevik@isbank.com.tr

H. Erhan Gül - Müdür Yrd.
erhan.gul@isbank.com.tr

Ahmet Aşarkaya - Uzman
ahmet.asarkaya@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya - Uzman
dilek.kaya@isbank.com.tr

Ayşe Betül Öztürk - Uzman Yrd.
betul.ozturk@isbank.com.tr

Tüm yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.